

ARCHEOLOGIENOTA AARSCHOT - DUBBEEKSTRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
& N. GEELEN

FEBRUARI 2022

Titel
Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Aarschot - Dubbeekstraat

Auteur(s)
Jan Claesen, Ben Van Genechten
& Niels Geelen

Projectnummer
2022B189

Plaats en datum
Kortenaken, februari 2022

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2022B189
ISSN 2034-5615

© 2022 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>10</i>
3	Bureauonderzoek	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>19</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>21</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>27</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	29
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>29</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>29</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>29</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>31</i>
5	Bibliografie	32
6	Figurenlijst.....	33
7	Plannenlijst.....	34

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

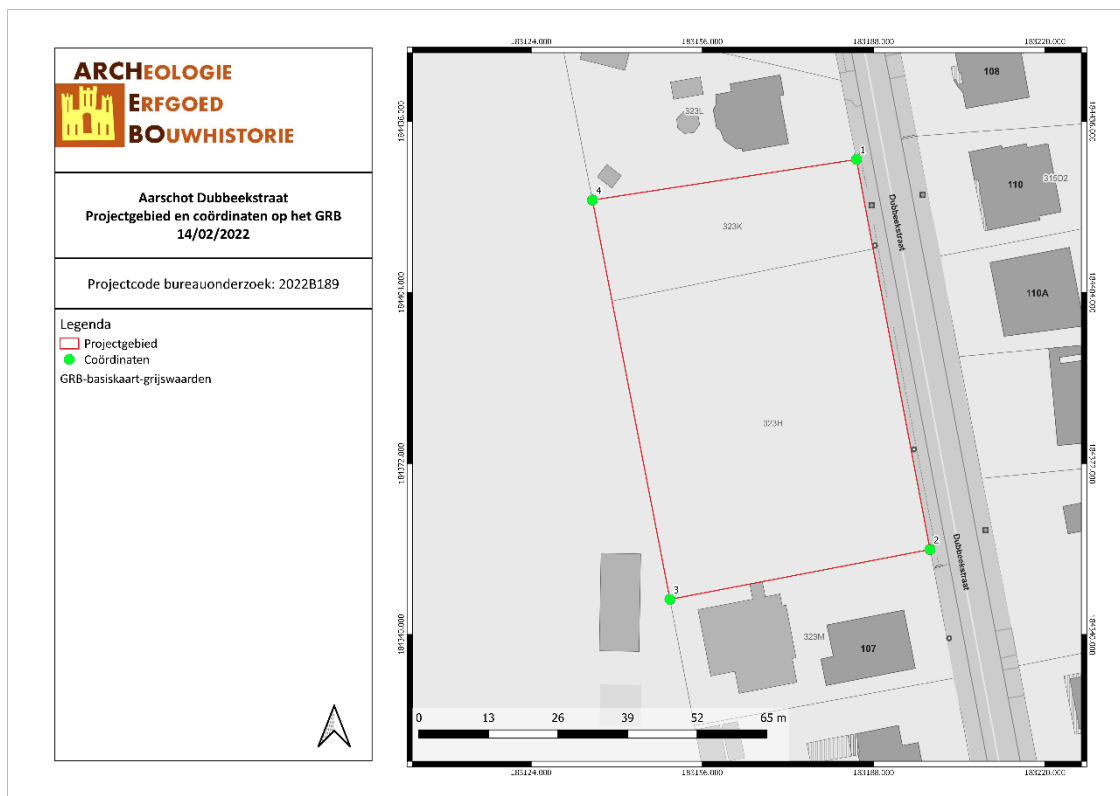
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Dubbeekstraat in Aarschot (Vlaams-Brabant). Het projectgebied zal verkaveld worden in vijf loten. Het projectgebied is ca. 3732 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in augustus 2021 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

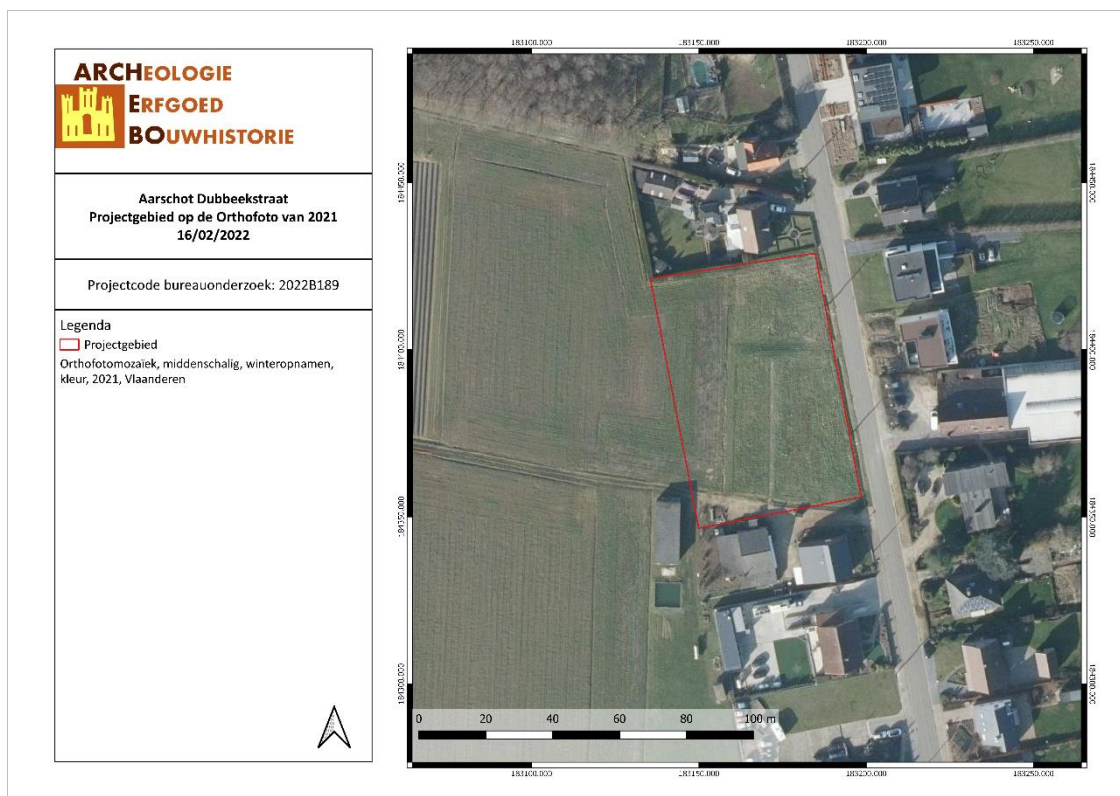
Administratieve fiche			
Naam site:	Aarschot - Dubbeekstraat		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Vlaams-Brabant, Aarschot, Dubbeekstraat		
Kadaster:	Aarschot, afdeling 2, sectie D, percelen 323H, 323K		
Coördinaten:	1	X	183184.78
		Y	184428.85
	2	X	183198.52
		Y	184355.91
	3	X	183149.92
		Y	184346.54
	4	X	183135.43
		Y	184421.24
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaak		
Projectcode bureauonderzoek:	2022B189		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	Bij de opdrachtgever		
Grootte projectgebied:	Ca. 3732 m ²		
Uitvoeringsperiode:	februari 2022		
Reden van de ingreep	Verkaveling in 5 loten		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verkaveling, Aarschot		

De onderstaande GRB-kadasterkaart en Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

AADU/22/02/16/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022)

AADU/22/02/16/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2021 (Geopunt, 2022)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien er nog geen zekerheid is over het bekomen van de verkavelingsvergunning.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

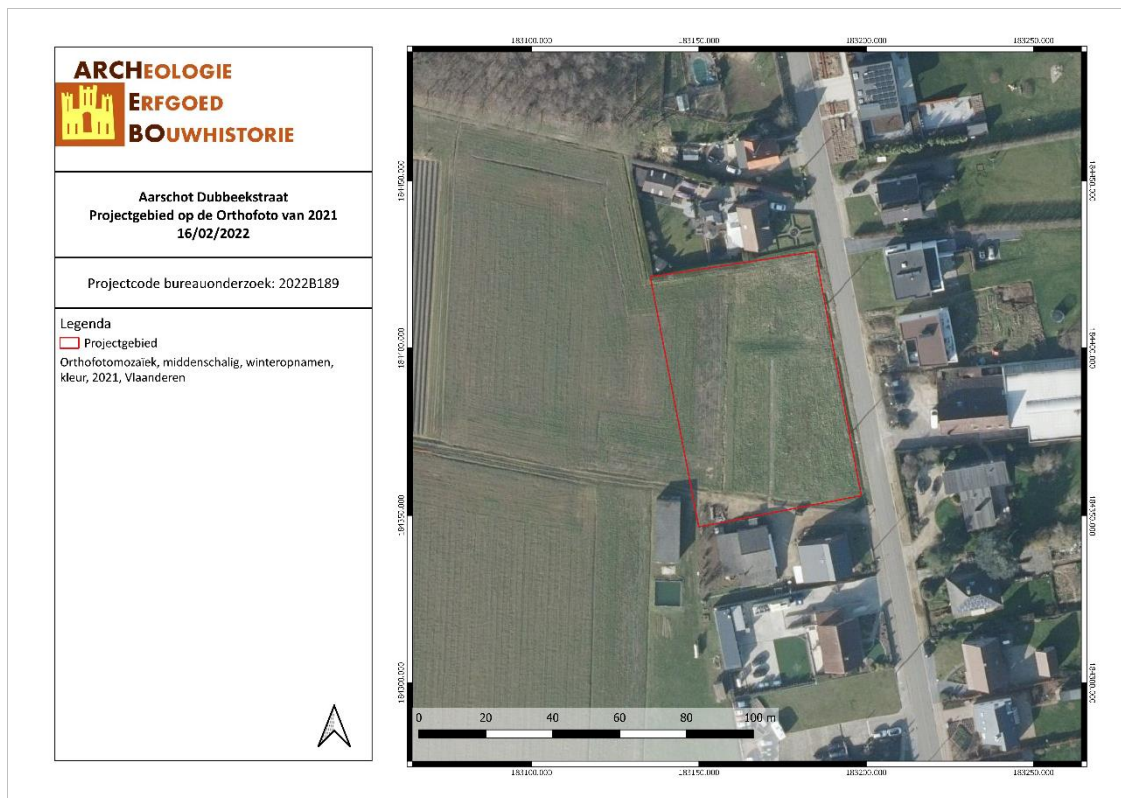
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

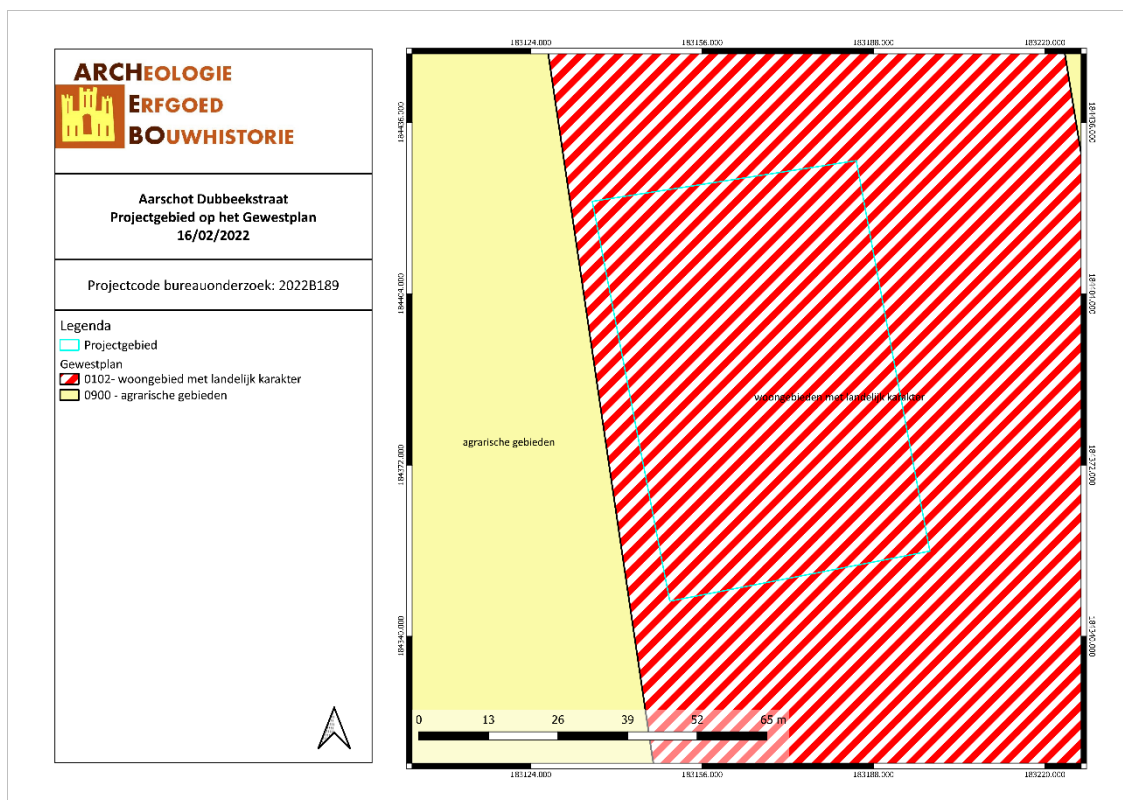
2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Dubbeekstraat in Aarschot. Volgens het gewestplan ligt het in woongebied met landelijk karakter. Het volledige onderzoeksgebied is in gebruik als landbouwgrond. Over de zuidelijke hoek van het terrein loopt een landweg van de Dubbeekstraat in westelijke richting.

AADU/22/02/16/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2021 (Geopunt, 2022)

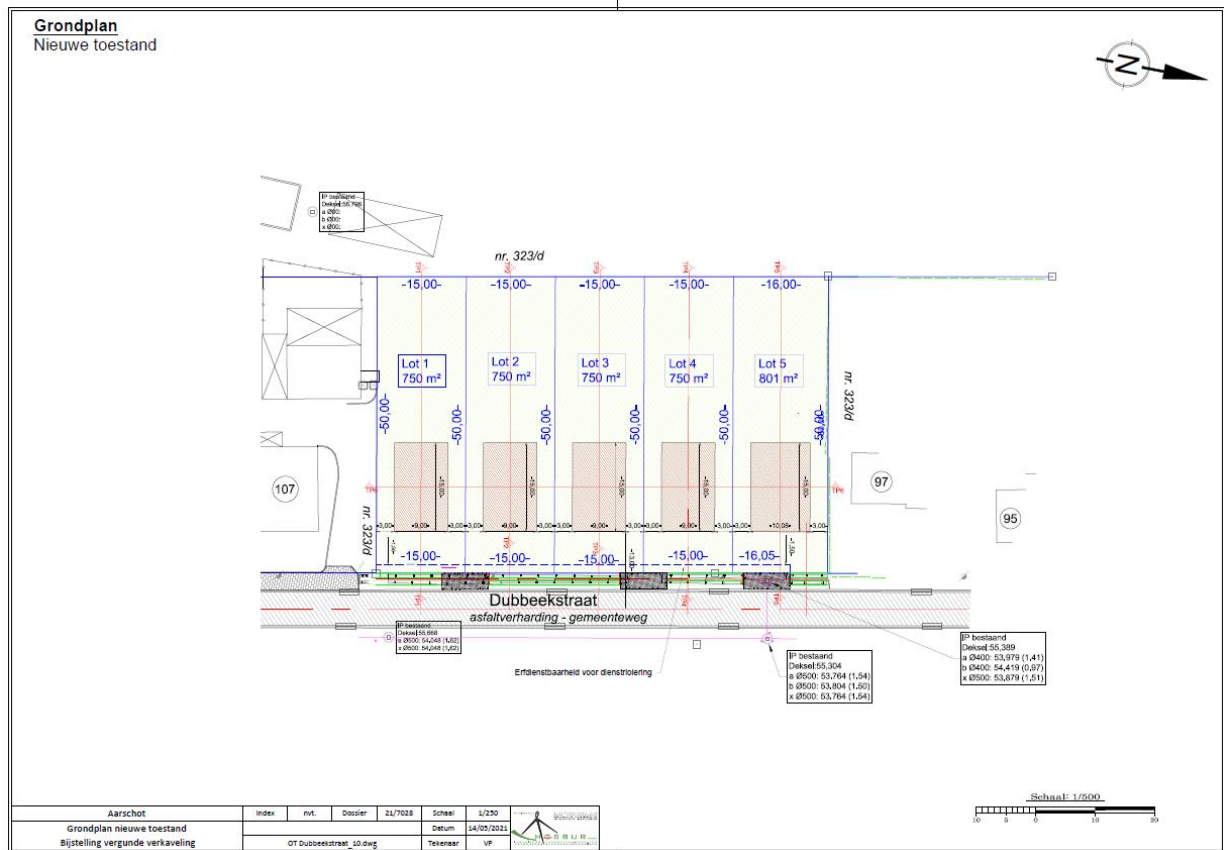

AADU/22/02/16/4 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2022)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het projectgebied zal verkaveld worden in 5 loten, elk bedoeld voor open bebouwing. De rooilijn ligt 15 tot 16.05 m van de Dubbeekstraat. Er zijn nog geen bouwplannen beschikbaar van de nieuwe gebouwen of van bodemingrepen in de achtertuinen en bijgevolg moet er worden uitgegaan van een maximale verstoringsgraad.

Figuur 6: Verkavelingsplan (opdrachtgever, 2022)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferencierte vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

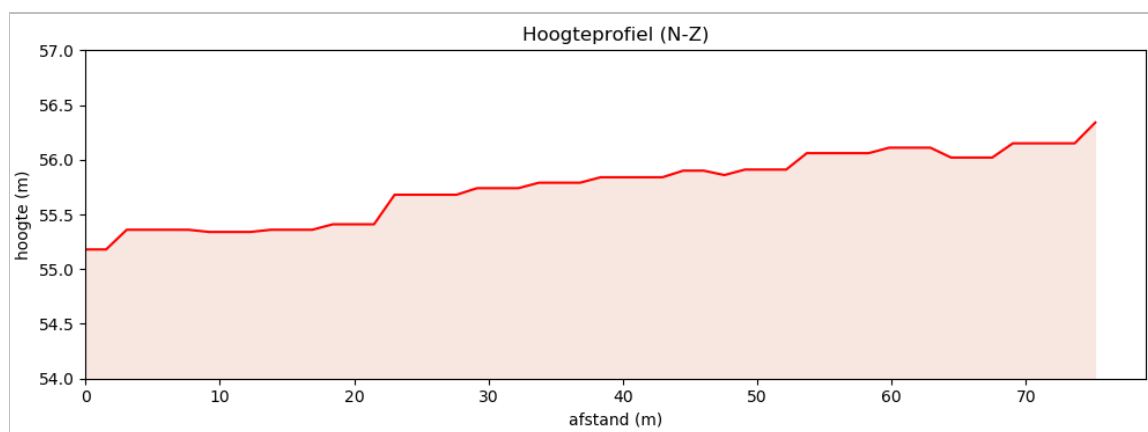
3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

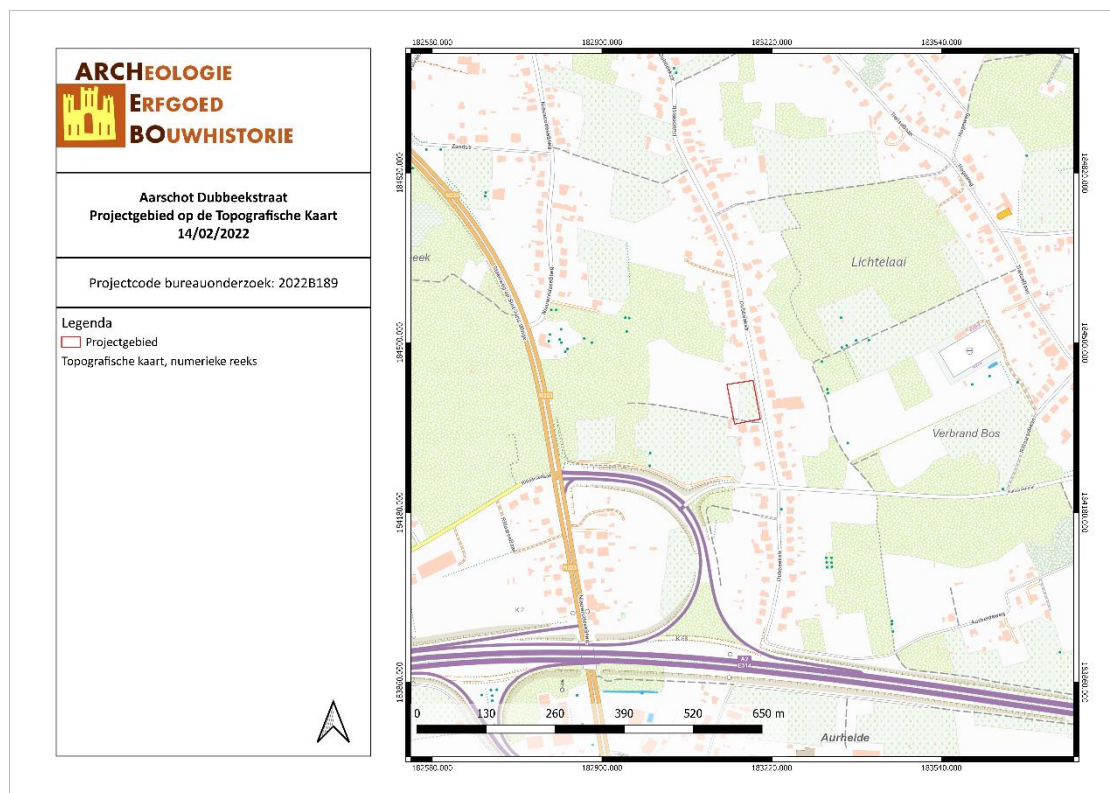
Het projectgebied ligt aan de Dubbeekstraat in Aarschot, een stad gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. De gemeente Aarschot bestaat uit de deelgemeenten Aarschot, Gelrode, Langdorp en Rillaar en grenst aan de gemeenten Herselt, Scherpenheuvel-Zichem, Bekkevoort, Tielt-Winge, Holsbeek, Rotselaar en Begijnendijk.

Het projectgebied ligt vrij centraal op een heuvel en heeft een hoogte tussen 55,2 m TAW in het noorden en 56,5 m TAW in het zuiden. Het projectgebied ligt vrij ver verwijderd van natuurlijke waterlopen: de Wielwantsvliet ontspringt 1073 m naar het zuidoosten, de Mostingbeek loopt 1457 m ten zuiden en de Vennebeek ontspringt 1128 m naar het zuidwesten.

Gezien de grote afstand, meer dan 1 km, tot de dichtstbijzijnde waterloop wordt de verwachting voor het aantreffen van steentijd artefactensites eerder laag ingeschat.

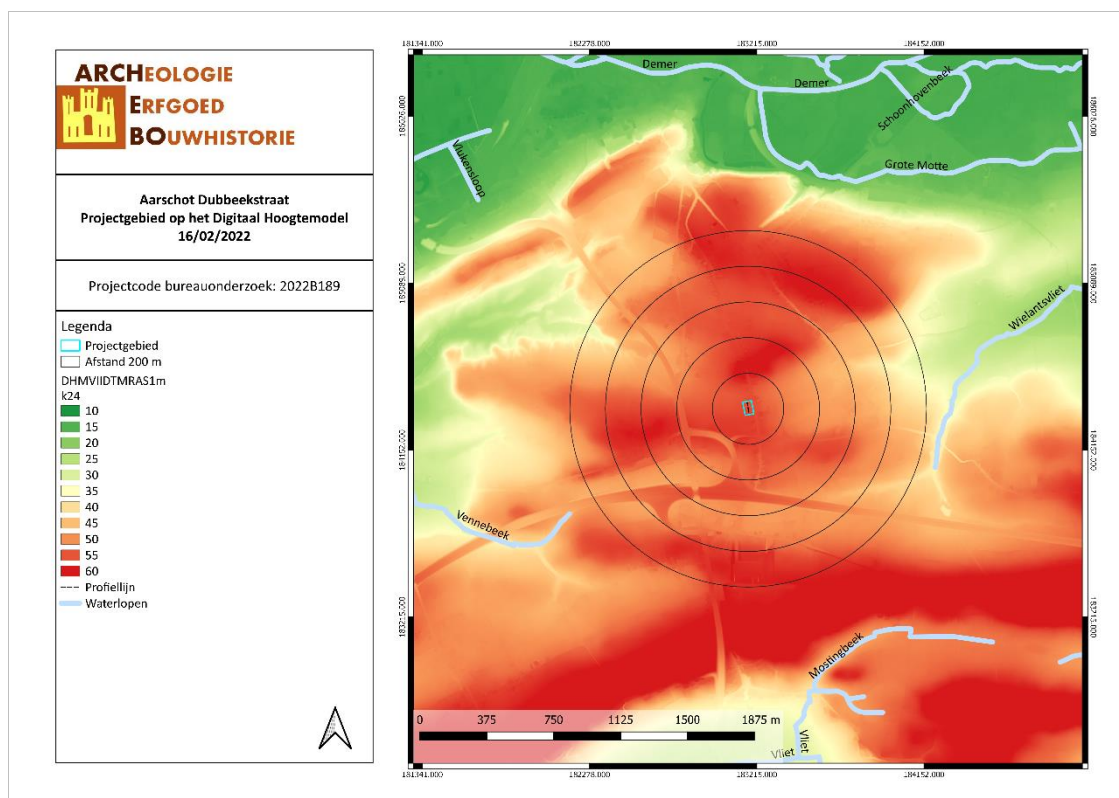

Figuur 7: Hoogteprofiel doorheen het plangebied (noord-zuid) (Geopunt, 2022)

AADU/22/02/16/5 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2022)

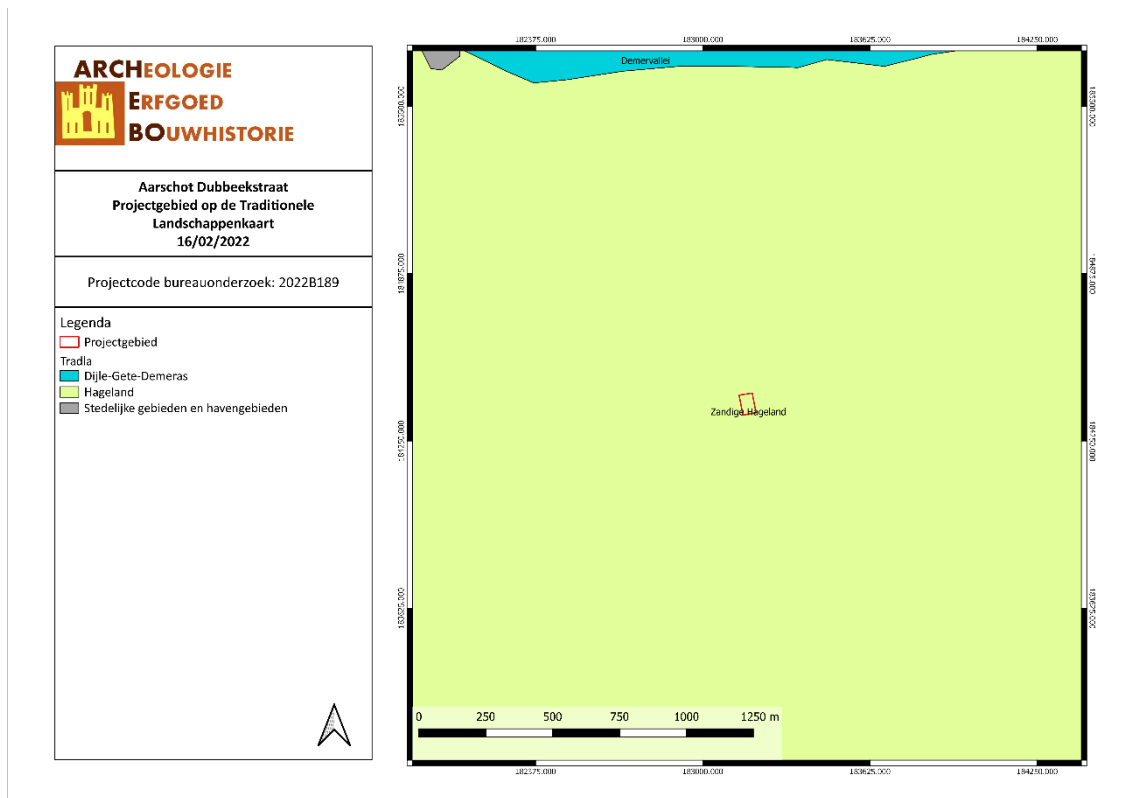
AADU/22/02/16/6 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2022)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als Hageland, meer bepaald het Zandige Hageland.

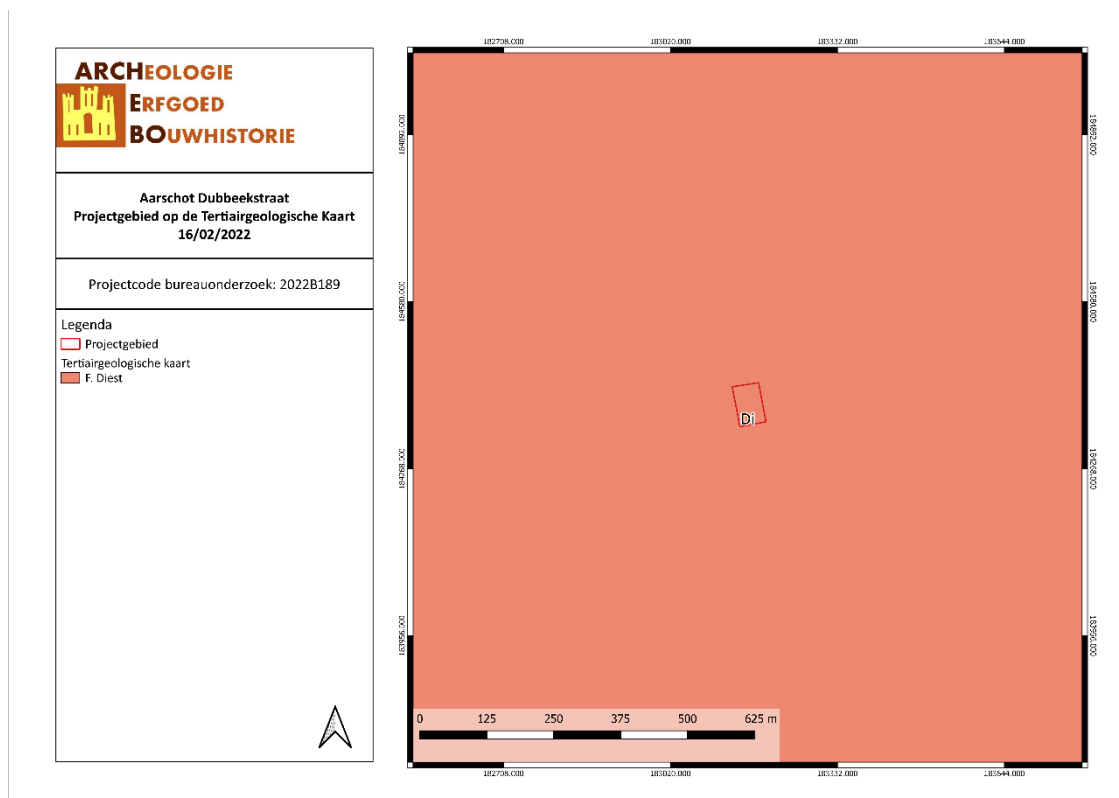

AADU/22/02/16/7 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Aarschot aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2022)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het projectgebied zich binnen de **Formatie van Diest**, die opgebouwd is uit groen tot bruin zand. De formatie is glauconietrijk en heterogeen en heeft meerdere grindlagen, (ijzer)zandsteenbanken, klei- en micarijke horizonten en een schuine gelaagdheid.¹

AADU/22/02/16/8 - Digitale aanmaak

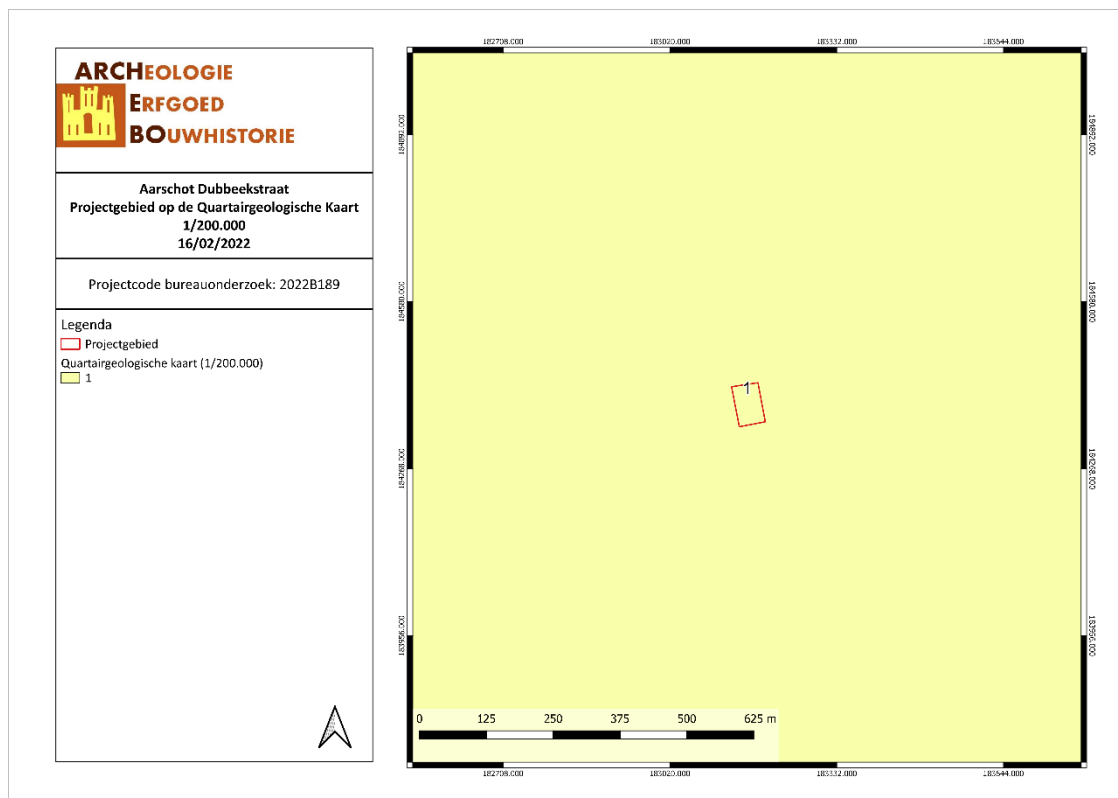
Figuur 11: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2022)

¹ 'Geopunt', z.d., <https://www.geopunt.be/>

LAGA P., LOUWY S. & GEETS S., 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): p. 144.

3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 1. Dit type bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen en/of hellingsafzettingen van het Quartair. De eolische afzettingen bestaan uit zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen en uit silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

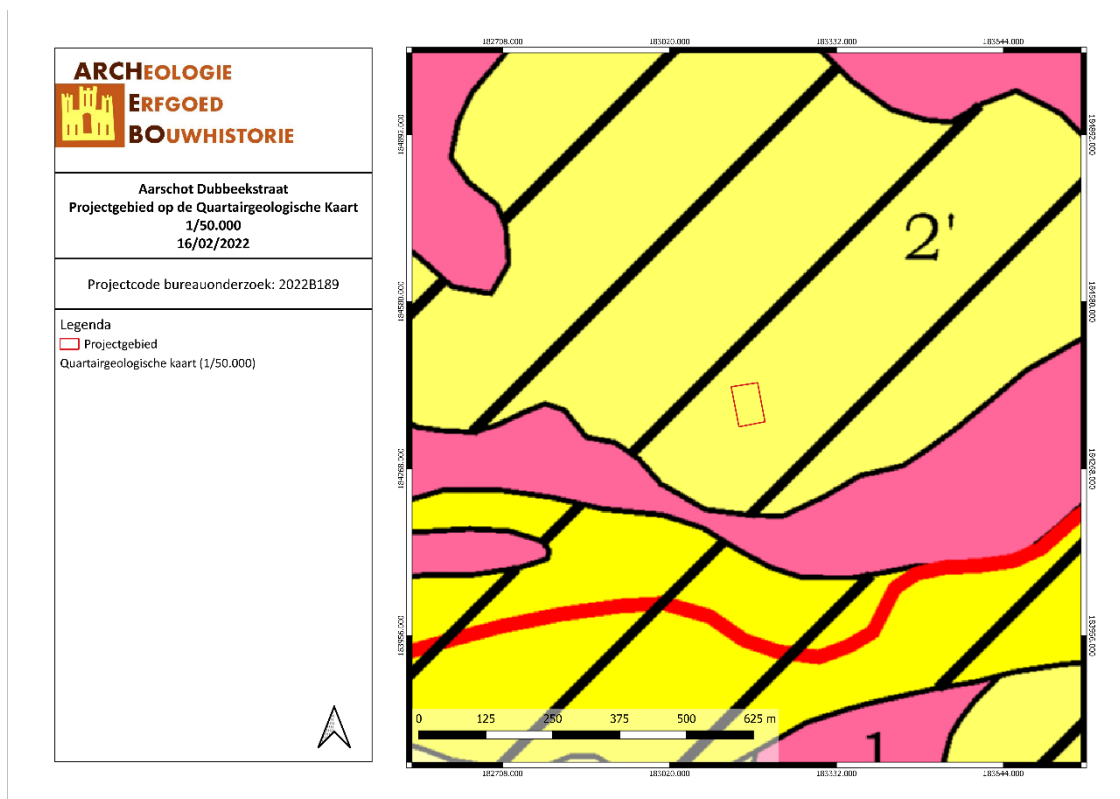

AADU/22/02/16/9 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022)

1	
ELPw en/of HQ	ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
	HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 2'. Dit profieltype is opgebouwd uit zandige tot zandlemige eolische afzettingen die bovenaan homogeen zijn, mogelijk gevolgd door een alternatie van zand- en leemlagen. Aan de basis bevindt zich veel herwerkt tertiair materiaal.²

AADU/22/02/16/10 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2022)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het grootste deel van het projectgebied binnen bodemtype wScfc. Het noordelijke deel ligt binnen bodemtype wPdp.

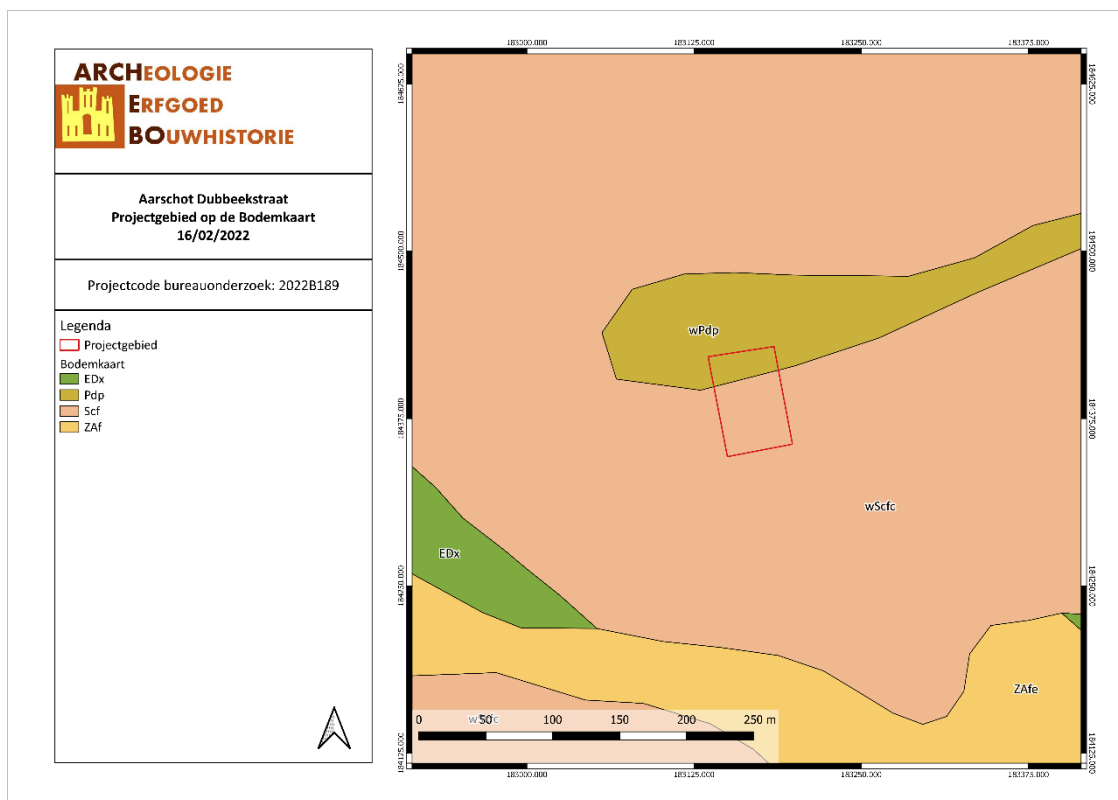
wScfc is een matig droge lemige zandbodem met een weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont, met klei-zand op geringe diepte en een geel- of groenachtige kleur in de diepte. Deze Podzolbodems zijn gevoelig voor droogte in de zomer.

wPdp is een matig natte licht zandleembodem zonder profielontwikkeling met klei-zand op geringe diepte. Deze bodems zijn grotendeels opgebouwd uit colluviaal materiaal. De bovengrond is donker grijsbruin en gaat over naar bruingrijs tot grijs met roestverschijnselen die beginnen tussen 40 en 60 cm. Het zijn natte gronden in de winter maar met een behoorlijke waterhuishouding in de zomer.³

Op de Potentiële bodemerosiekaart wordt het grootste deel van het terrein geclassificeerd met een verwaarloosbaar risico. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied binnen weiland en akkerbouw.

² BOGEMANS F. & VAN MOLLE M., *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, kaartblad 24 Aarschot*, Brussel, 2007.

³ VAN RANST E. & SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*, Gent, 2000, p. 107, 142, 179, 209.

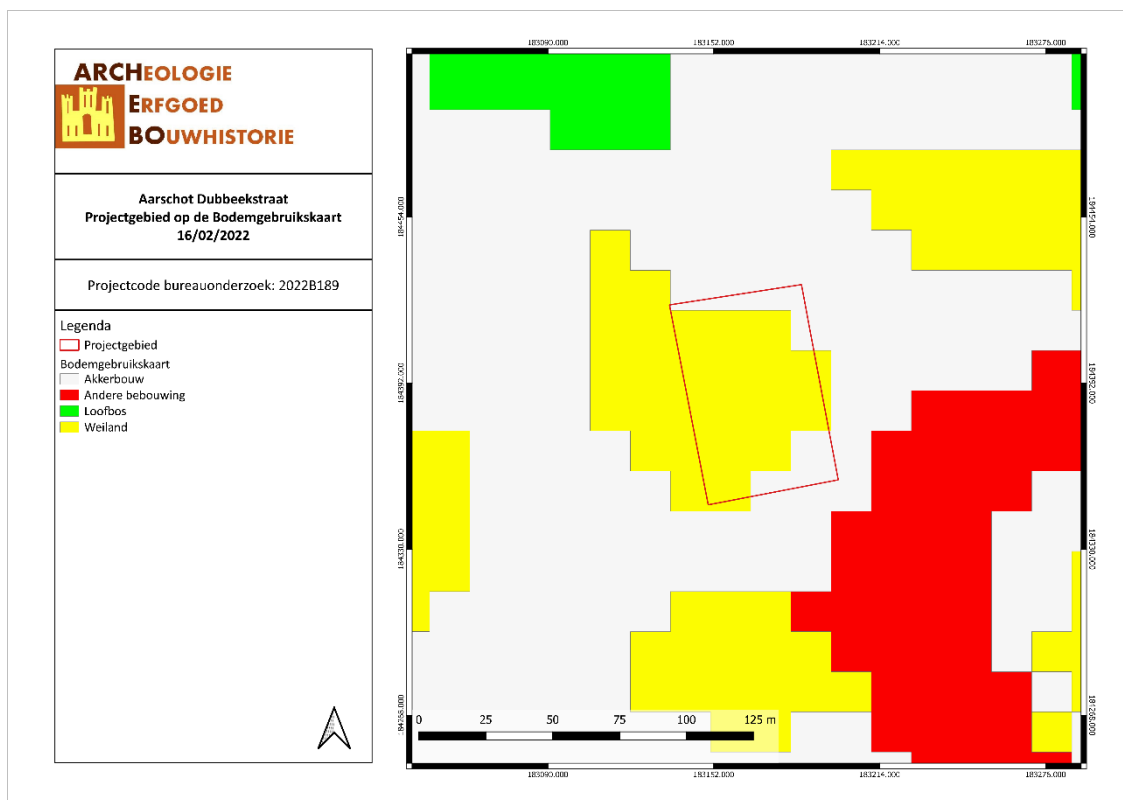
AADU/22/02/16/11 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2022)

AADU/22/02/16/12 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2022)

AADU/22/02/16/13 - Digitale aanmaak

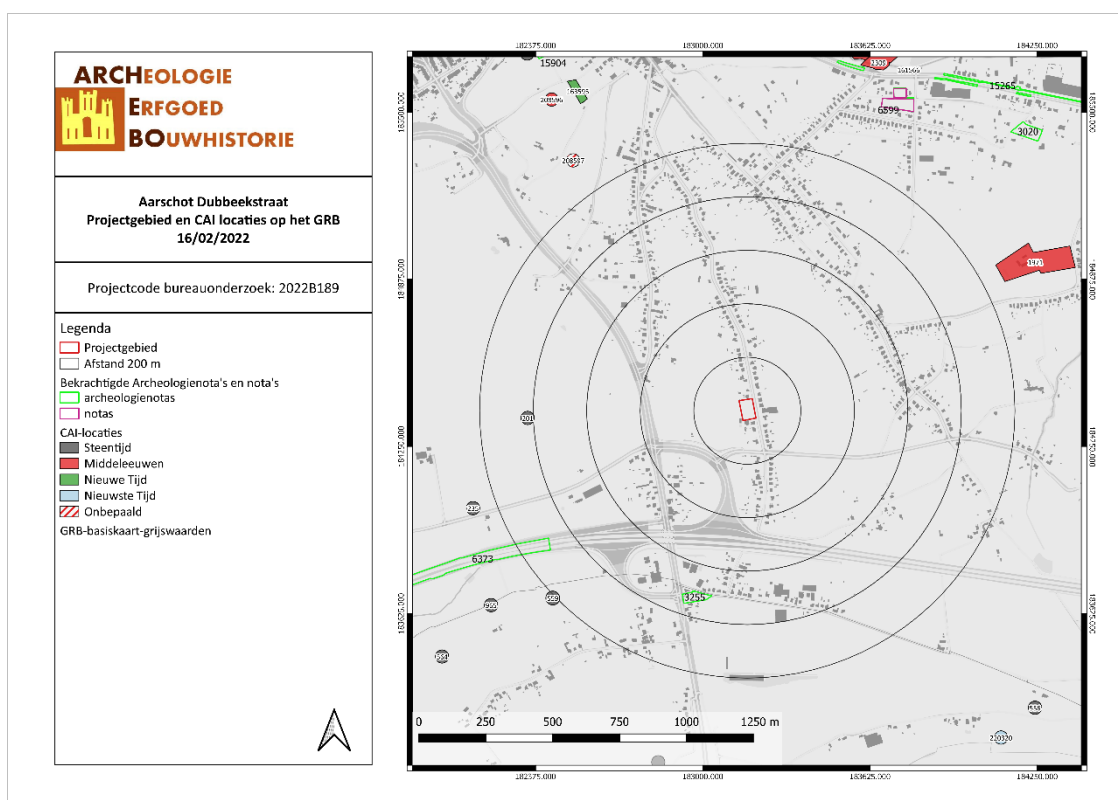
Figuur 16: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaat (Geopunt, 2022)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont slechts 2 locaties binnen een straal van 1 km, beide ten (zuid)westen van het projectgebied.

Ca. 950 m ten zuidwesten van het projectgebied werd een deel van een gepolijste bijl uit het Neolithicum aangetroffen (CAI 559). Ca. 780 m ten westen van het projectgebied werden een Vroegpaleolithische afslag en schrabbers, een boor, bijlen, pijlpunten en een kling uit het Laat-Mesolithicum gevonden.

AADU/22/02/16/14 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2022)

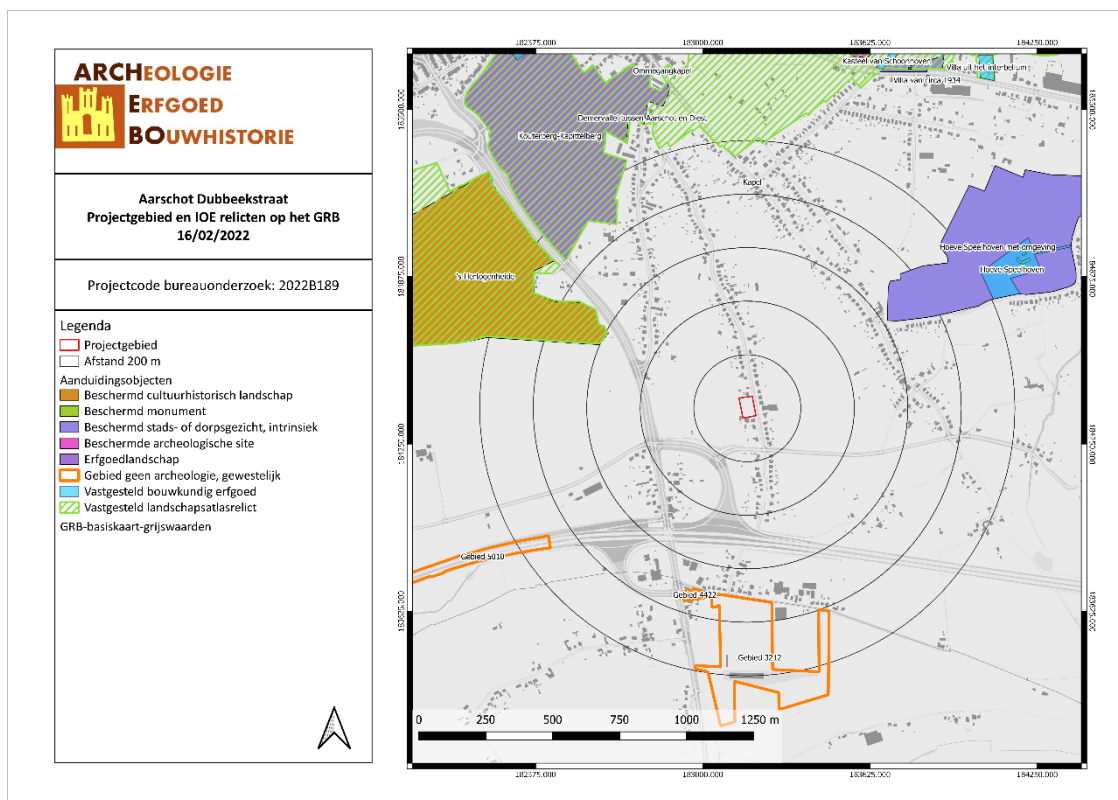
3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In de onmiddellijke omgeving van het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.⁴ Binnen het projectgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedobjecten.

⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

AADU/22/02/16/15 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2022)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Aarschot werd voor het eerst vermeld in de 12de eeuw. Op het einde van de 12de eeuw behoorde Aarschot toe aan de hertogen van Brabant, toen verkreeg het gebied ook stadsrechten. De stad kreeg een wal en gracht aan de zuidwestkant. Aan de andere kant zorgde de Demer voor een natuurlijke verdediging. Aarschot kent zijn eerste militaire acties op het einde van de 15de eeuw bij een opstand tegen Maximiliaan van Oostenrijk. In 1489 stond er tijdens deze opstanden een leger van Mechelse collaborateurs voor de muren van Aarschot. De Aarschotse kasseistampers versloegen de Mechelaars met een verpletterende overwinning. In het begin van de 16de eeuw wordt het Land van Aarschot, de stad en omliggende dorpen, een hertogdom. Deze titel werd verkregen door de koning van Spanje. In deze periode is Aarschot een welvarend handelsstadje met het hertogelijke kasteel dat vermoedelijk ter hoogte van de Bonewijk lag. Aarschot kende later nog verschillende andere verwoestingen, voornamelijk deze van 1578 en 1582 ontvolkten de stad en in het begin van de 18de eeuw volgde de Spaanse Successieoorlog. Aarschot is tevens gekend als eerste Vlaamse martelarenstad. In augustus 1914 kende het zware represailles van de Duitsers op de burgerbevolking. Aarschot werd bijna volledig in brand gestoken en ruim 170 burgers werden gefusilleerd.⁵

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

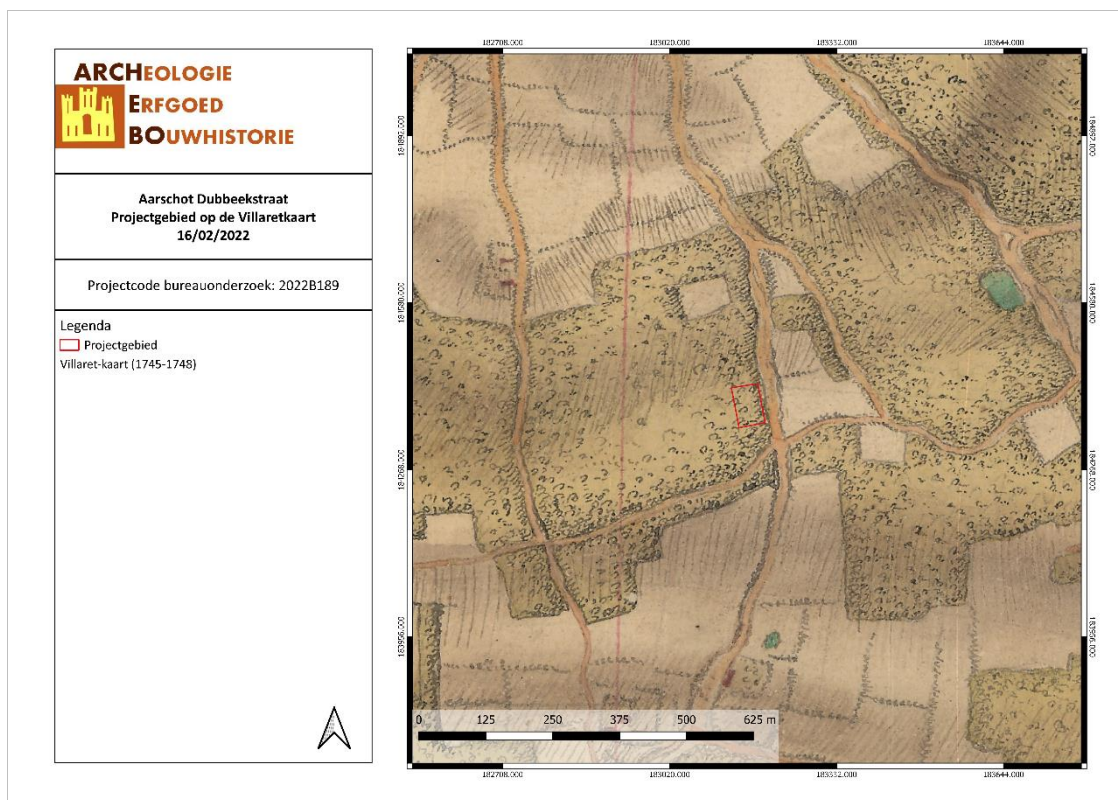
Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart is de eerste topografische kaart van een groot deel van de Zuidelijke Nederlanden. Ze werd gemaakt tussen 1745 en 1748 in opdracht van Lodewijk XV van Frankrijk en werd genoemd naar een van de makers, Jean Villaret (1703-1784). De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.⁶

Op de Villaretkaart grenst het projectgebied in het oosten aan een weg die qua ligging en oriëntatie overeenkomt met de Dubbeekstraat. In de onmiddellijke omgeving van het projectgebied is er amper bebouwing. Het landschap wordt gekenmerkt door akkerland en bossen. Het projectgebied zelf is volledig bebost. De Ferrariskaart laat grotendeels hetzelfde beeld zien. Op deze kaart is het noordelijke deel van het projectgebied in gebruik als akkerland en het zuidelijke als naaldbos.

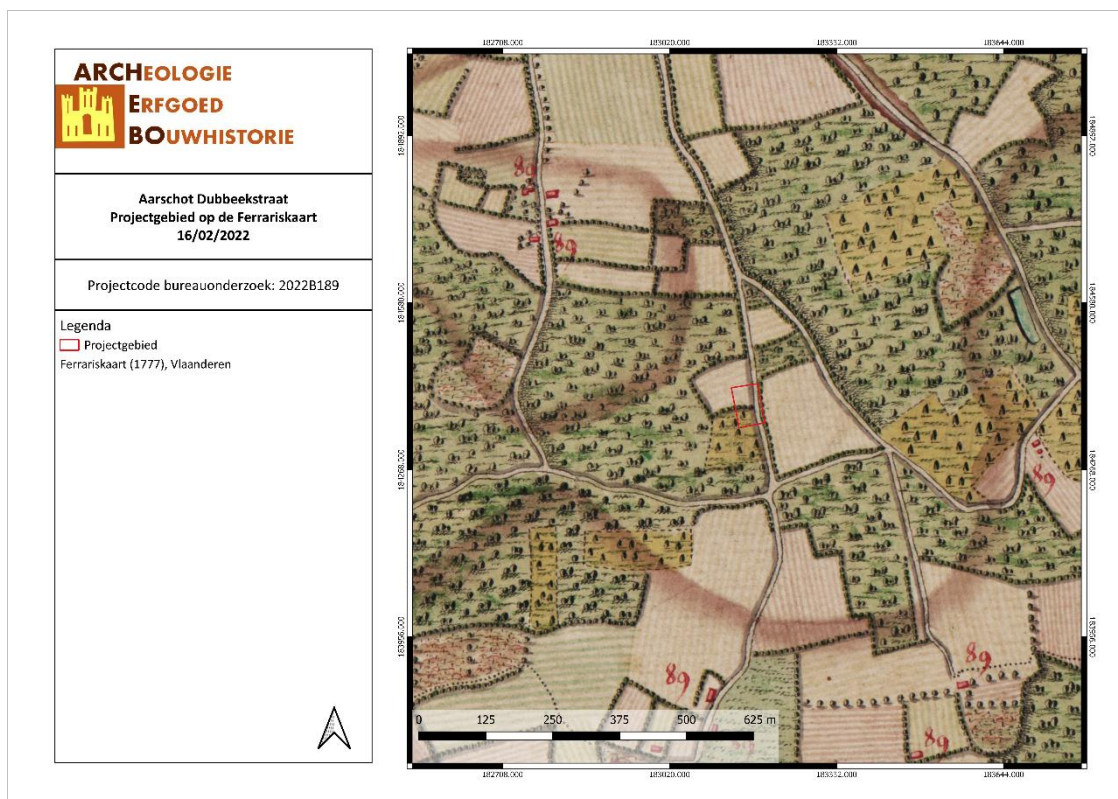
⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Historische stadskern van Aarschot [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140036> (Geraadpleegd op 16-02-2022)

⁶ 'Villaretkaart', in *Wikipedia*, 6 februari 2020, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>; 'Ferrariskaarten', in *Wikipedia*, 26 december 2019, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

AADU/22/02/16/16 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2022)

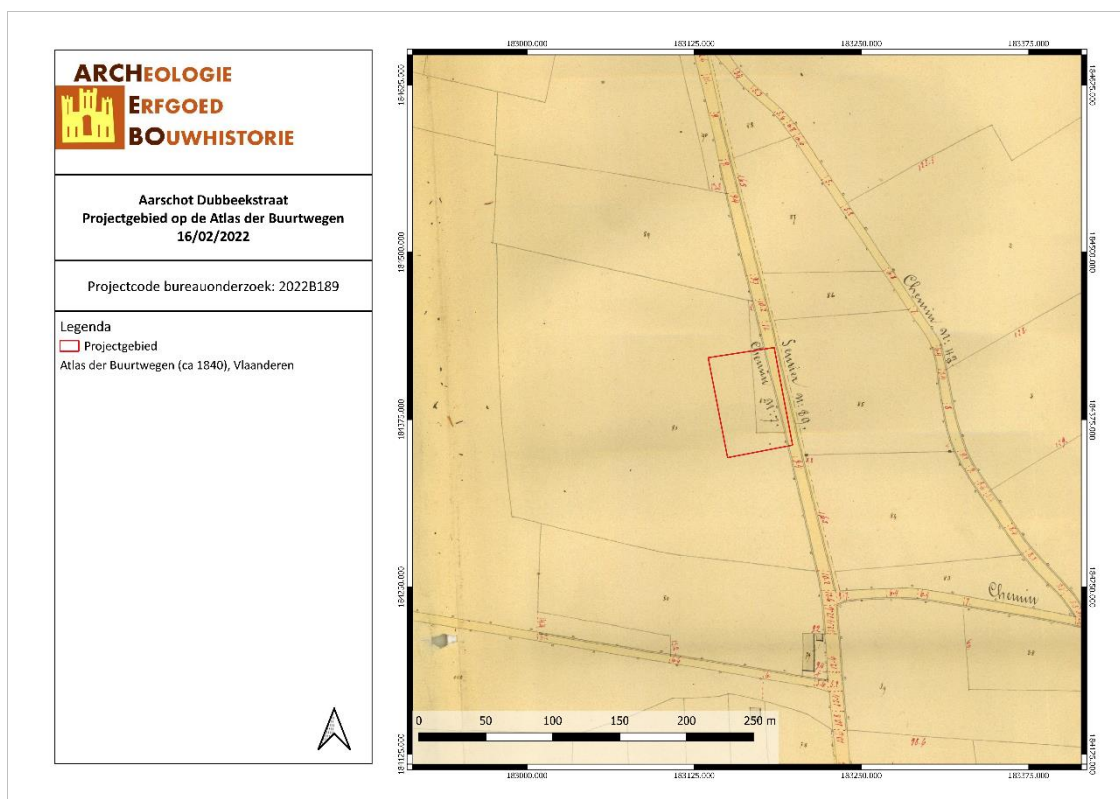

AADU/22/02/16/17 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Detail uit de Ferriskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2022)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering van de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁷ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

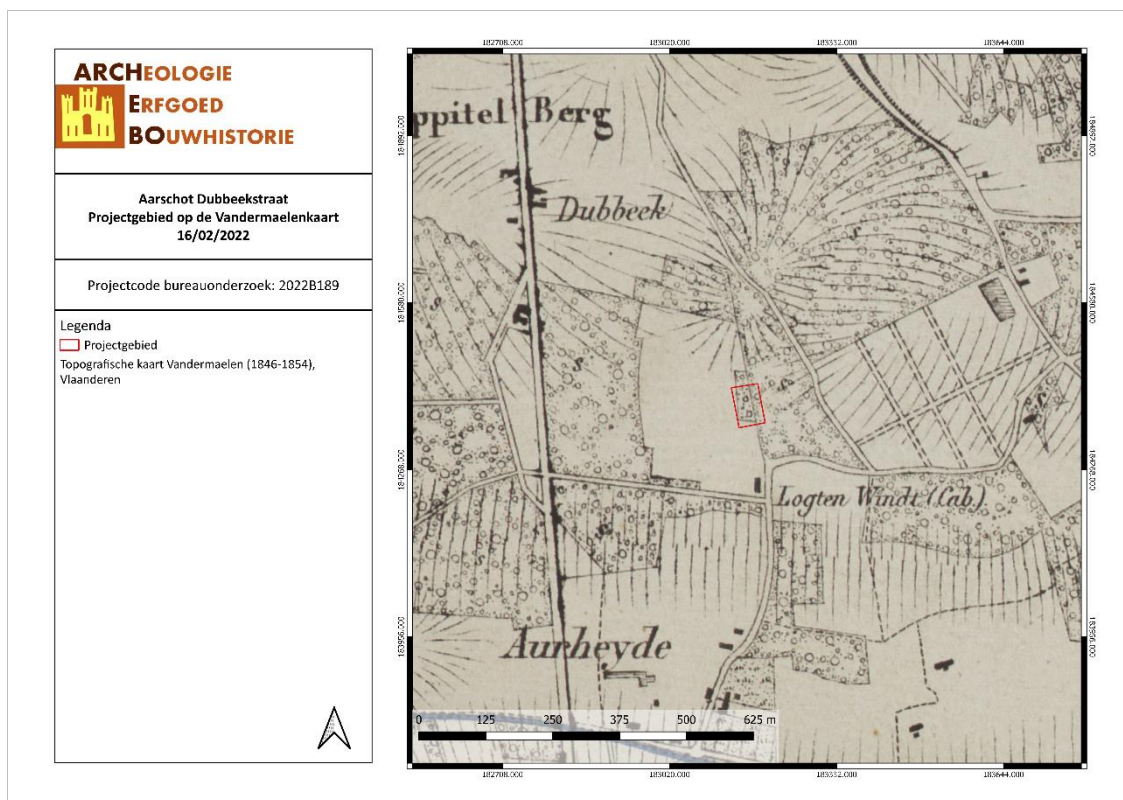
Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. De Vandermaelenkaart wijkt slechts subtiel af van de 18de-eeuwse kaarten. Er is meer bebouwing in de wijde omgeving en de exploitatie van het landschap lijkt verder op gang te komen. Het projectgebied is begroeid met naaldbomen. Op de Atlas der Buurtwegen wordt de Dubbeekstraat aangegeven als chemin nr. 7. De dichtstbijzijnde bebouwing ligt ca. 150 m ten zuiden van het projectgebied. Op de Popp-kaart is de situatie quasi identiek. Op de topografische kaart van 1873 is het projectgebied in gebruik als landbouwgrond.

AADU/22/02/16/18 - Digitale aanmaak

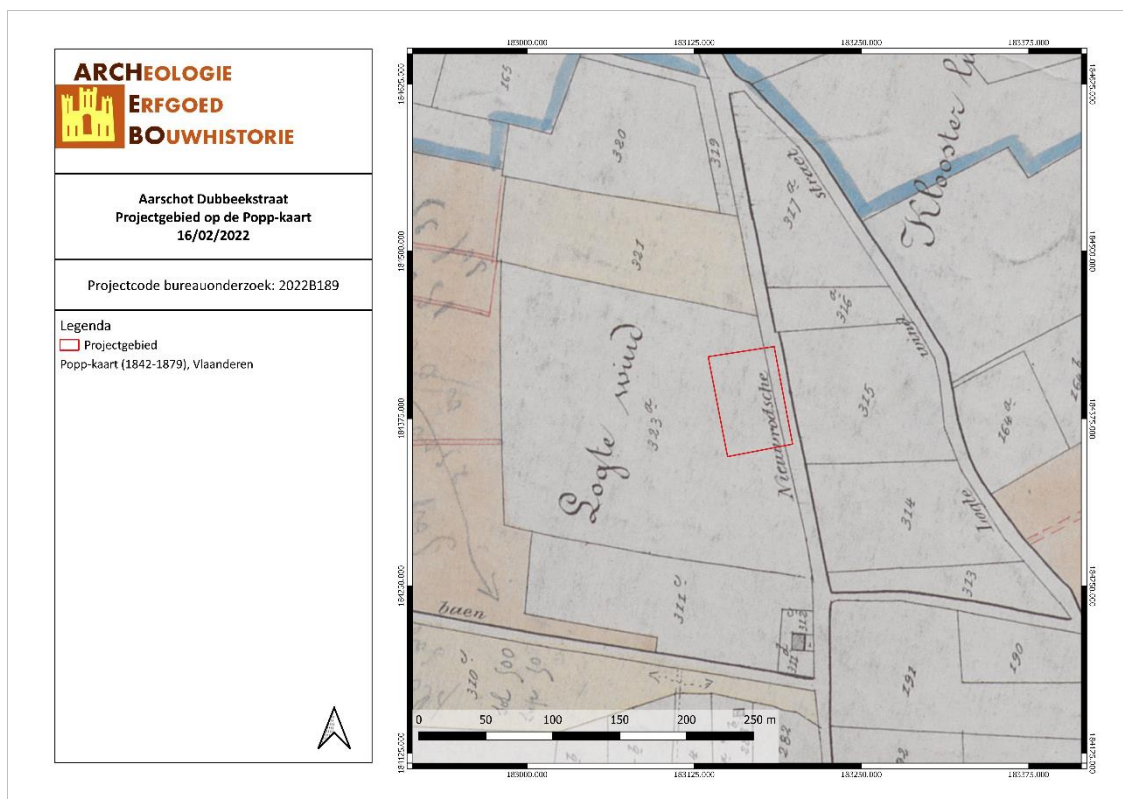
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2022)

⁷ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

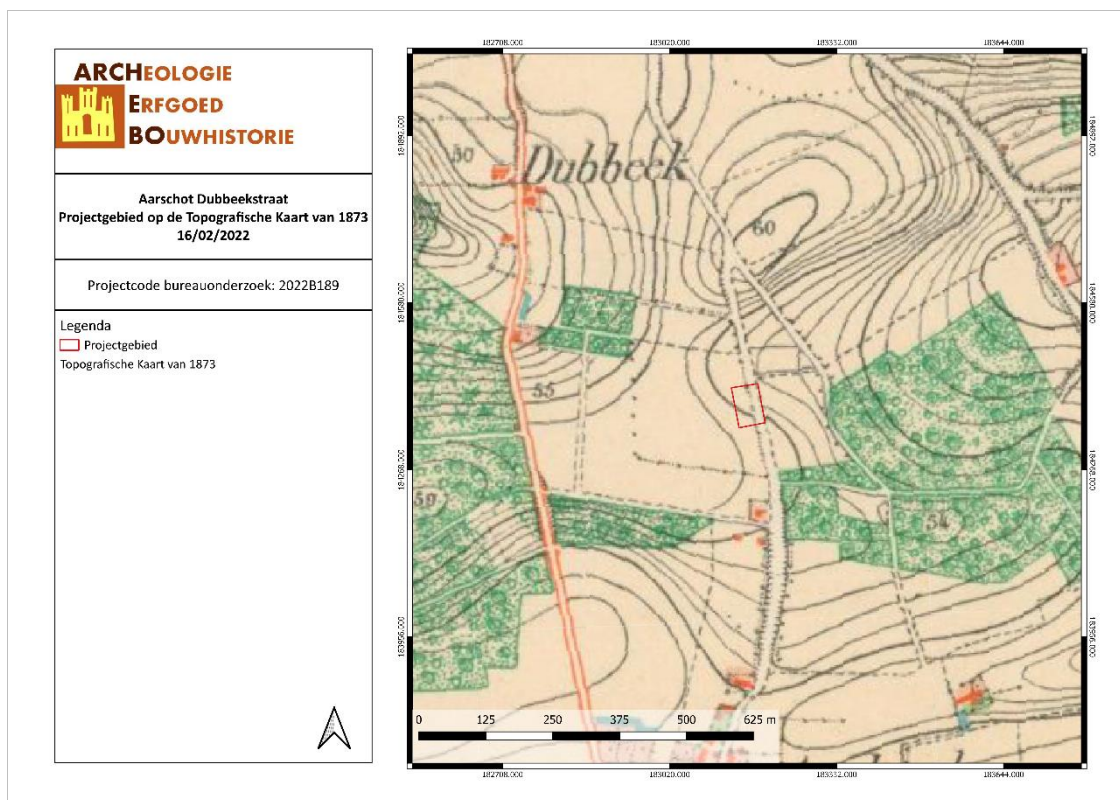
AADU/22/02/16/19 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2022)

AADU/22/02/16/20 - Digitale aanmaak

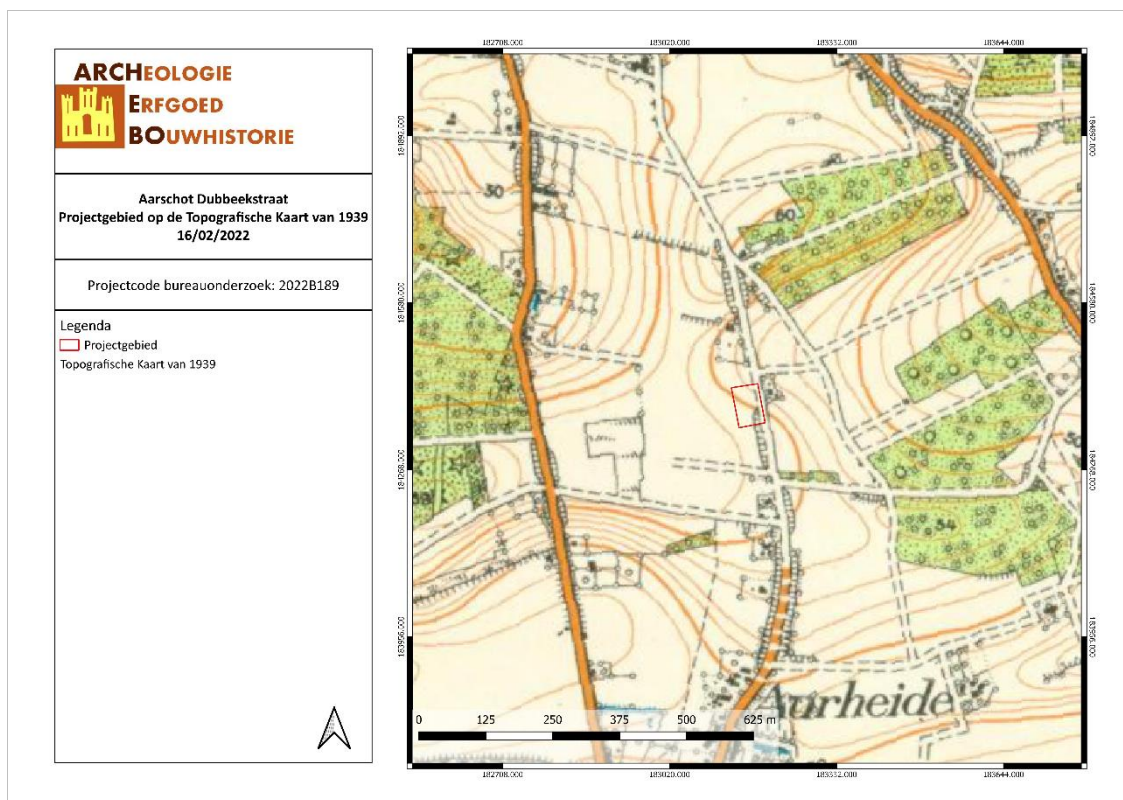
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2022)

AADU/22/02/16/21 - Digitale aanmaak

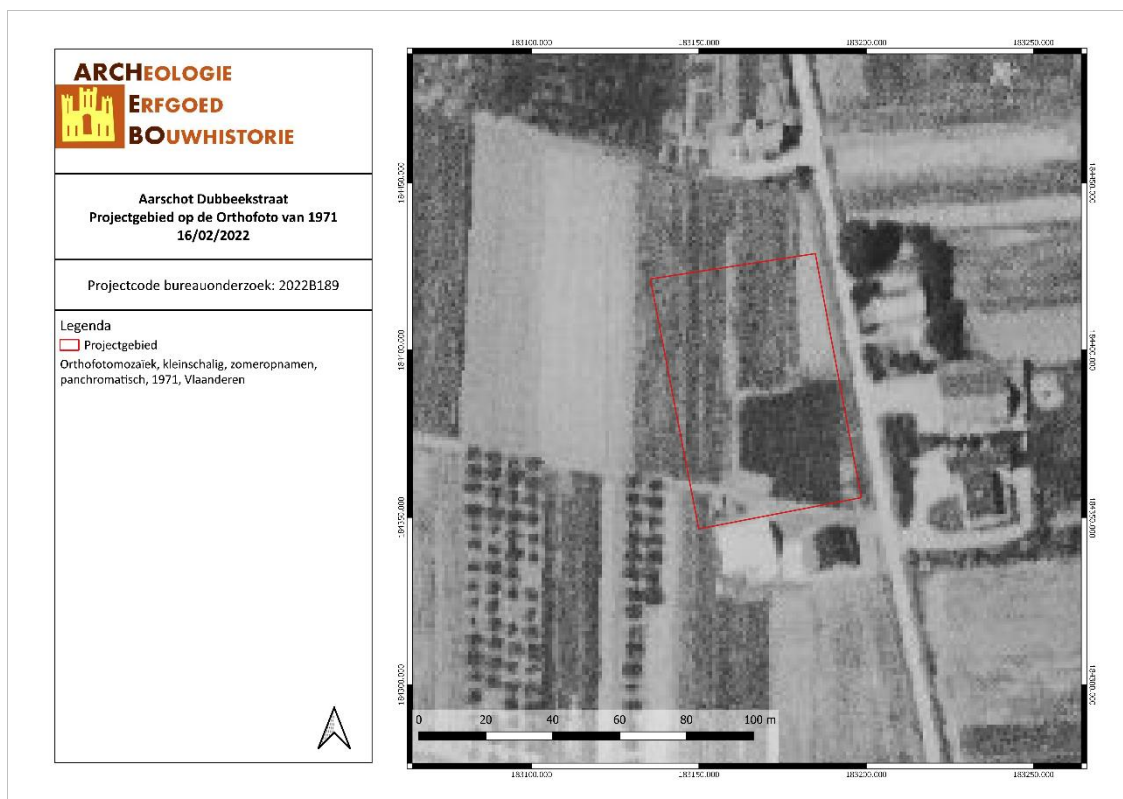
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2022)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. Op de topografische kaart van 1939 is het aantal wegen in de omgeving van het projectgebied toegenomen. Ook de bebouwing is toegenomen. Op de luchtfoto van 1971 is het projectgebied in gebruik als landbouwgrond. Over de zuidelijke hoek van het projectgebied loopt een landweg van de Dubbeekstraat in westelijke richting. Net ten zuiden van het projectgebied werd een boerderij gebouwd. Ook aan de overzijde van de straat nam de bebouwing toe. Op de luchtfoto van 2000-2003 is de bebouwing verder toegenomen. In het zuidwesten van het projectgebied staan enkele serres. Vermoedelijk gaat het slechts om gebogen buizen met plastic erover, en niet over echte serres. Tussen 2003 en 2021 nam de bebouwing in de omgeving verder toe.

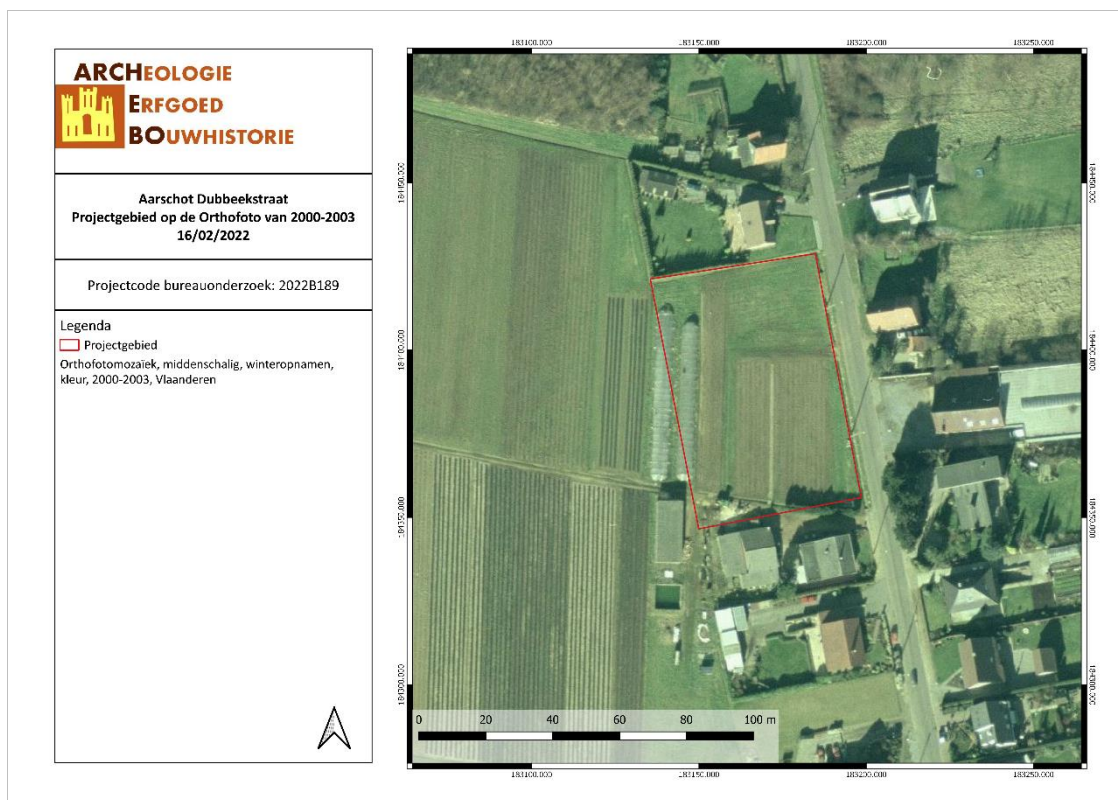
AADU/22/02/16/22 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2022)

AADU/22/02/16/23 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2022)

AADU/22/02/16/24 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2022)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Op basis van bovenstaande gegevens kan er een verwachting opgesteld worden naar mogelijke archeologische waarden binnen het projectgebied.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het grootste deel van het projectgebied binnen bodemtype wScfc. Het noordelijke deel ligt binnen bodemtype wPdp. wScfc is een matig droge lemige zandbodem met een weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont, met klei-zand op geringe diepte en een geel- of groenachtige kleur in de diepte. Deze Podzolbodems zijn gevoelig voor droogte in de zomer. wPdp is een matig natte licht zandleembodem zonder profielontwikkeling met klei-zand op geringe diepte. Deze bodems zijn grotendeels opgebouwd uit colluviaal materiaal. De bovengrond is donker grijsbruin en gaat over naar bruingrijs tot grijs met roestverschijnselen die beginnen tussen 40 en 60 cm. Het zijn natte gronden in de winter maar met een behoorlijke waterhuishouding in de zomer.

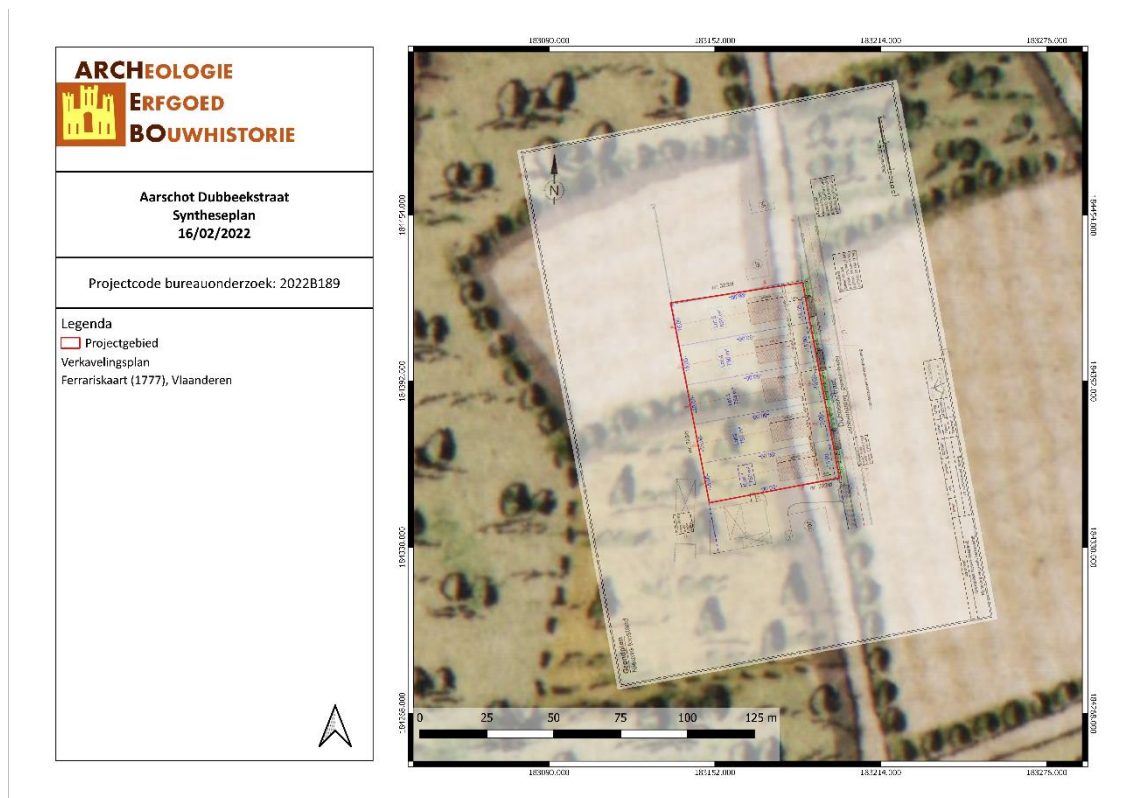
Het projectgebied ligt vrij centraal op een heuvel en heeft een hoogte tussen 55,2 m TAW in het noorden 56,5 m TAW in het zuiden. Het projectgebied ligt vrij ver verwijderd van natuurlijke waterlopen: de Wielwantsvliet ontspringt 1073 m naar het zuidoosten, de Mostingbeek loopt 1457 m ten zuiden en de Vennebeek ontspringt 1128 m naar het zuidwesten. Gezien de grote afstand, meer dan 1 km, tot de dichtstbijzijnde waterloop wordt de verwachting voor het aantreffen van steentijd artefactensites eerder laag ingeschat.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest sinds het einde van de 18de eeuw. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dus spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische Inventaris toont slechts 2 locaties binnen een straal van 1 km, beide ten (zuid)westen van het projectgebied. Ca. 950 m ten zuidwesten van het projectgebied werd een deel van een gepolijste bijl uit

het Neolithicum aangetroffen (CAI 559) en ca. 780 m ten westen van het projectgebied werden een Vroegpaleolithische afslag en schrabbers, een boor, bijlen, pijlpunten en een kling uit het Laat-Mesolithicum gevonden. Beide locaties liggen aanzienlijk dichterbij waterlopen dan het projectgebied.

In de omgeving van het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Er is dus kans op kenniswinst. Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien wel in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

AADU/22/02/16/25 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Syntheseplan: verkavelingsplan in overlay op de Ferrariskaart (Geopunt, 2022)

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Dubbeekstraat in Aarschot (Vlaams-Brabant). Het projectgebied zal verkaveld worden in vijf loten. Het projectgebied is ca. 3732 m² groot.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische Inventaris toont slechts 2 locaties binnen een straal van 1 km, beide ten (zuid)westen van het projectgebied. Ca. 950 m ten zuidwesten van het projectgebied werd een deel van een gepolijste bijl uit het Neolithicum aangetroffen (CAI 559) en ca. 780 m ten westen van het projectgebied werden een Vroegpaleolithische afslag en schrabbers, een boor, bijlen, pijlpunten en een kling uit het Laat-Mesolithicum gevonden. Beide locaties liggen aanzienlijk dichter bij waterlopen dan het projectgebied.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest sinds het einde van de 18de eeuw.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Op basis van de huidige informatie worden er geen aanzienlijke recente verstoringen verwacht.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Dubbeekstraat in Aarschot (Vlaams-Brabant). Het projectgebied zal verkaveld worden in vijf loten. Het projectgebied is ca. 3732 m² groot.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het grootste deel van het projectgebied binnen bodemtype wScfc. Het noordelijke deel ligt binnen bodemtype wPdp. wScfc is een matig droge lemige zandbodem

met een weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont, met klei-zand op geringe diepte en een geel- of groenachtige kleur in de diepte. Deze Podzolbodems zijn gevoelig voor droogte in de zomer. wPdp is een matig natte licht zandleembodem zonder profielontwikkeling met klei-zand op geringe diepte. Deze bodems zijn grotendeels opgebouwd uit colluviaal materiaal. De bovengrond is donker grijsbruin en gaat over naar bruingrijs tot grijs met roestverschijnselen die beginnen tussen 40 en 60 cm. Het zijn natte gronden in de winter maar met een behoorlijke waterhuishouding in de zomer.

Het projectgebied ligt vrij centraal op een heuvel en heeft een hoogte tussen 55,2 m TAW in het noorden 56,5 m TAW in het zuiden. Het projectgebied ligt vrij ver verwijderd van natuurlijke waterlopen: de Wielwantsvliet ontspringt 1073 m naar het zuidoosten, de Mostingbeek loopt 1457 m ten zuiden en de Vennebeek ontspringt 1128 m naar het zuidwesten. Gezien de grote afstand, meer dan 1 km, tot de dichtstbijzijnde waterloop wordt de verwachting voor het aantreffen van steentijd artefactensites eerder laag ingeschat.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest sinds het einde van de 18de eeuw. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dus spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische Inventaris toont slechts 2 locaties binnen een straal van 1 km, beide ten (zuid)westen van het projectgebied. Ca. 950 m ten zuidwesten van het projectgebied werd een deel van een gepolijste bijl uit het Neolithicum aangetroffen (CAI 559) en ca. 780 m ten westen van het projectgebied werden een Vroegpaleolithische afslag en schrabbers, een boor, bijlen, pijlpunten en een kling uit het Laat-Mesolithicum gevonden. Beide locaties liggen aanzienlijk dichterbij waterlopen dan het projectgebied.

In de omgeving van het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien wel in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Dubbeekstraat in Aarschot (Vlaams-Brabant). Het projectgebied zal verkaveld worden in vijf loten. Het projectgebied is ca. 3732 m² groot.

Het projectgebied ligt vrij centraal op een heuvel en heeft een hoogte tussen 55,2 m TAW in het noorden 56,5 m TAW in het zuiden. Het projectgebied ligt vrij ver verwijderd van natuurlijke waterlopen: de Wielwantsvliet ontspringt 1073 m naar het zuidoosten, de Mostingbeek loopt 1457 m ten zuiden en de Vennebeek ontspringt 1128 m naar het zuidwesten. Gezien de grote afstand, meer dan 1 km, tot de dichtstbijzijnde waterloop wordt de verwachting voor het aantreffen van steentijd artefactensites eerder laag ingeschat.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest sinds het einde van de 18de eeuw. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dus spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische Inventaris toont slechts 2 locaties binnen een straal van 1 km, beide ten (zuid)westen van het projectgebied. Ca. 950 m ten zuidwesten van het projectgebied werd een deel van een gepolijste bijl uit het Neolithicum aangetroffen (CAI 559) en ca. 780 m ten westen van het projectgebied werden een

Vroegpaleolithische afslag en schrabbers, een boor, bijlen, pijlpunten en een kling uit het Laat-Mesolithicum gevonden. Beide locaties liggen aanzienlijk dichterbij waterlopen dan het projectgebied.

In de omgeving van het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien wel in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren en er bijkomende maatregelen nodig zijn. Dit wordt verder besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

BOGEMANS F. & VAN MOLLE M., *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, kaartblad 24 Aarschot*, Brussel, 2007.

LAGA P., LOUWYE S. & GEETS S., 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001).

VAN RANST E. & SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*, Gent, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Inventaris Onroerend Erfgoed'. Geraadpleegd 17 januari 2017.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

'Ferrariskaarten'. In *Wikipedia*, 26 december 2019.
<https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

'Geopunt', z.d. <https://www.geopunt.be/>.

Geopunt Vlaanderen. 'Atlas der Buurtwegen'. Geraadpleegd 2 januari 2017.
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

'Villaretkaart'. In *Wikipedia*, 6 februari 2020.
<https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2021 (Geopunt, 2022)	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2021 (Geopunt, 2022)	8
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2022).....	9
Figuur 6: Verkavelingsplan (opdrachtgever, 2022)	10
Figuur 7: Hoogteprofiel doorheen het plangebied (noord-zuid) (Geopunt, 2022)	11
Figuur 8: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2022)	12
Figuur 9: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2022)	12
Figuur 10: Aarschot aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2022)	13
Figuur 11: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2022)	14
Figuur 12: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022)	15
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2022)	16
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2022)	17
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2022).....	17
Figuur 16: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2022).....	18
Figuur 17: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2022)	19
Figuur 18: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2022)	20
Figuur 19: Detail uit de Villaretkaat met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2022)	22
Figuur 20: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2022)	22
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2022)	23
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2022)	24
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2022)	24
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2022).....	25
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2022).....	26
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2022)	26
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2022).....	27
Figuur 28: Syntheseplan: verkavelingsplan in overlay op de Ferrariskaart (Geopunt, 2022).....	28

7 PLANNENLIJST

AADU/22/02/16/1 - Digitale aanmaak	6
AADU/22/02/16/2 - Digitale aanmaak	6
AADU/22/02/16/3 - Digitale aanmaak	8
AADU/22/02/16/4 - Digitale aanmaak	9
AADU/22/02/16/5 - Digitale aanmaak	12
AADU/22/02/16/6 - Digitale aanmaak	12
AADU/22/02/16/7 - Digitale aanmaak	13
AADU/22/02/16/8 - Digitale aanmaak	14
AADU/22/02/16/9 - Digitale aanmaak	15
AADU/22/02/16/10 - Digitale aanmaak	16
AADU/22/02/16/11 - Digitale aanmaak	17
AADU/22/02/16/12 - Digitale aanmaak	17
AADU/22/02/16/13 - Digitale aanmaak	18
AADU/22/02/16/14 - Digitale aanmaak	19
AADU/22/02/16/15 - Digitale aanmaak	20
AADU/22/02/16/16 - Digitale aanmaak	22
AADU/22/02/16/17 - Digitale aanmaak	22
AADU/22/02/16/18 - Digitale aanmaak	23
AADU/22/02/16/19 - Digitale aanmaak	24
AADU/22/02/16/20 - Digitale aanmaak	24
AADU/22/02/16/21 - Digitale aanmaak	25
AADU/22/02/16/22 - Digitale aanmaak	26
AADU/22/02/16/23 - Digitale aanmaak	26
AADU/22/02/16/24 - Digitale aanmaak	27
AADU/22/02/16/25 - Digitale aanmaak	28